

Jaarverslag duurzaamheid 2020

Een duurzame toekomst

Het Spaarne Gasthuis heeft het creëren van een gezonde en duurzame werk- en leefomgeving hoog in het vaandel staan. In 2018 hebben we het duurzaamheidsbeleid voor ons ziekenhuis vastgesteld en daarnaast ook de Green Deal Duurzame Zorg ondertekend. De uitdaging is nu om de duurzaamheidsgedachte een vast onderdeel te laten worden van onze bedrijfsvoering.

Er is al hard gewerkt en veel bereikt: in 2020 behaalde we voor de locaties Haarlem Zuid en Noord het bronzen certificaat van de Milieuthermometer.

Maar onze ambities reiken verder: op naar het zilveren certificaat in 2021! In 2050 willen we;

- een circulaire bedrijfsvoering hebben ingericht;
- een verregaande CO₂-reductie hebben bereikt;
- een sterke vermindering van onze medicijnresten in het afvalwater hebben gerealiseerd;
- duurzaam inkopen;
- en het gebruik van gevaarlijke en milieubelastende stoffen hebben geminimaliseerd.

Deze duurzaamheidsdoelen sluiten aan bij de Green Deal en de Milieuthermometer. Er is een plan gemaakt dat beschrijft hoe we deze doelen in de komende

jaren denken te gaan realiseren. Met het starten van initiatieven, projecten en het omarmen van innovaties zetten we flinke stappen. Maar ook de nieuwbouw zal een belangrijke bijdrage gaan leveren aan het realiseren van een duurzaam ziekenhuis.

De maatschappelijke rol van het Spaarne Gasthuis reikt verder dan het leveren van topzorg. Door het behalen van de duurzaamheidsdoelen willen wij actief bijdragen aan het goed rentmeesterschap over onze aarde en het verminderen van de (gezondheids) effecten van klimaatverandering. Laten we samen een duurzame omgeving creëren en ons voorbereiden op een gezonde en duurzame toekomst voor zowel onze patiënten als onze eigen medewerkers.

Ivo van Schaik, voorzitter Raad van Bestuur

Laten we
ons samen
voorbereiden
op een gezonde
en duurzame
toekomst.

Colofon

Adviesgroep duurzaamheid, Marion Doets en Alwin Wagenaar

Onze duurzaamheidsambities

Onze duurzaamheidsambities zijn gebaseerd op de Green Deal Duurzame Zorg en de milieuthermometer Zorg. Op basis hiervan hebben we onderstaande doelen en thema's benoemd.

Duurzaamheidsdoelen voor 2020

Energie

Energieverbruik verlagen.

Verduurzamen voedsel

Reductie van voedselafval en verlaging milieu-impact voedsel.

Afval

Afvalverbranding van restafval is verminderd met 5% (meer plasticscheiding en recycling).

Milieuthermometer Zorg

De locaties Hoofddorp, Haarlem Zuid en Haarlem Noord hebben het certificaat niveau brons.

Circulariteit

Zo zuinig mogelijk omgaan met grondstoffen en daarmee aansluiten bij de circulaire economie. Focus 2020 op hergebruik meubilair.

Mobiliteit

Verbruik van fossiele brandstof voor het eigen wagenpark verminderen.

Daarnaast zijn wij bezig met een meerjarenprogramma duurzaamheid.

Samen op weg naar meer duurzaamheid

Het thema duurzaamheid wordt gecoördineerd door de afdeling facilitair bedrijf waarbij veel wordt samengewerkt met onder andere HR, Inkoop, Huisvesting, Finance en de medische zorg. Wij hebben een adviesgroep duurzaamheid waarin deze afdelingen vertegenwoordigd worden. Deze bestaat uit de manager zorg en bedrijfsvoering, HR-manager, inkoopmanager, hoofd communicatie, vertegenwoordiging OK, business controller, vertegenwoordiging namens de MSCK, adviseur duurzaamheid, adviseur milieu, manager facilitair bedrijf en manager huisvesting. Zij monitoren de voortgang op basis van de jaardoelen en manager facilitair bedrijf brengt als voorzitter verslag uit aan de RvB over de voortgang. Adviesgroep duurzaamheid en programma duurzaamheid dragen bij aan inspiratie om duurzaamheid verder te ontwikkelen en implementeren in het Spaarne Gasthuis. Daarnaast hebben wij de werkgroep duurzaamheid bestaande uit gedreven, inspirerende collega's wiens gebundelde krachten een actieve

Onze locaties

HOOFDDORP

70.500 m²

246

20 bedden spoedeisende hulp

HAARLEM ZUID

90.700 m²

360

25 bedden spoedeisende hulp

14 bedden eerste hartlonghulp

HAARLEM NOORD

27.600 m²

20

Heemstede
9.900 m²

Velsen
120 m²

Hillegom
196 m²

Waarderpolder
(magazijn)
1.164 m²

Nieuw-Vennep
130 m²

bijdrage leveren aan de verduurzaming van het Spaarne Gasthuis. Naast de werkgroep zijn er diverse themagroepen actief op deelthema's van de duurzaamheidsdoelstellingen.

Voortgang 2020

2020 was op alle gebieden een pittig jaar. De coronacrisis heeft op verschillende momenten bijgedragen aan vertraging op de doelen voor 2020. Wij zijn echter zeer verheugd in deze rapportage te kunnen constateren dat desondanks vrijwel alle doelen behaald zijn. Daar waar doelen nog niet geheel zijn behaald, is er voldoende vertrouwen dat deze begin 2021 alsnog gerealiseerd gaan worden. Deze doelen (het elektrische leasefietsenplan, in samenhang met mobiliteitsplan voor medewerkers) worden in 2021 opnieuw opgepakt. Het reduceren van medicijnen in het afvalwater kunnen wij als organisatie niet op onszelf bewerkstelligen. Op dit traject is samenwerking met het waterschap en wellicht andere partijen noodzakelijk. Wij zijn trots dat we voor alle locaties het bronzen certificaat van het Milieuplatform Zorgsector behaald hebben. Verder is er een goede basis gelegd voor de stap naar zilver en is duidelijk waaraan gewerkt moet worden om dit te realiseren.

Praktijkvoorbeeld

Afval scheiden op de OK

SIMONE GRIEKSSPOOR

"De OK heeft misschien wel het meeste afval van het hele ziekenhuis. Wij krijgen alles verpakt aangeleverd. Ieder mesje, alle implantaten en disposables zijn verpakt in plastic. Voor ieder gaasje hebben we een aparte verpakking. Het is dus niet vreemd dat we aan het einde van de dag zakken met afval hebben. Nu we begonnen zijn met scheiden, maken we onderscheid in restafval, karton, glas, PBD (Plastic verpakkingen, blik en drinkpakken) en PET plastic (hard plastic). Dit wordt in aparte containers verzameld en opgehaald. Er wordt super goed gescheiden en de motivatie is groot! Een collega die hier ooit werkte, heeft ons hierover aan het denken gezet. En het was een afstudeeropdracht van een student die ons duidelijk maakte dat het wel degelijk loont om plastic te sparen. Van PET plastic kun je bijvoorbeeld fleecetruien maken. Sindsdien zijn we hier verder op doorgegaan. Er lopen nu gesprekken om nog meer aan afvalscheiding te doen, met name richting metaal."

Duurzaamheid: voorbeelden uit de praktijk

Reductie van het gebruik van gevaarlijke stoffen

"Op de afdeling pathologie van het Spaarne Gasthuis worden per jaar 55.000 patiëntenweefsels onderzocht om de patiënt een diagnose te kunnen geven. Dat gebeurt op biopsiepuntes of resectiemateriaal. Het gebruik van chemicaliën binnen de processen van de pathologie is niet weg te denken. Voorafgaand aan het microscopisch onderzoek dient het weefsel altijd eerst behandeld te worden met diverse chemicaliën. Een van de belangrijkste hiervan is formaldehyde, dat ervoor zorgt dat het weefsel (en de daarin aanwezige cellen) zijn vorm behoudt. Formaldehyde wordt al een aantal jaren als gevaarlijke stof beschouwd en dient met zorgvuldigheid te worden gebruikt.

Sinds 2018 werkt de afdeling pathologie aan een reductie van het gebruik van gevaarlijke stoffen. Het is ons in de afgelopen jaren gelukt om het gebruik aan formaldehyde aanzienlijk terug te brengen. Dit lukte met name door het archiveringsproces van patiëntmateriaal te veranderen. Ook droeg het automatiseren van processen en het werken met gesloten systemen bij aan deze verlaging.

De afdeling is enorm trots op dit behaalde resultaat. Thema's als LEAN werken en efficiëntie zijn ook in het gebruik van chemicaliën goed toe te passen. Deze procesveranderingen zullen ook in de komende jaren een bijdrage leveren aan de reductie van gevaarlijke stoffen."

Bekkenbodemcentrum en Urologie -

NICOLINE KARSSSEN

"We zijn ons steeds meer bewust van wat we kunnen betekenen. Zo letten we er niet alleen op dat de schermen einde dag uitstaan, we scheiden ook papier en plastic. Daarnaast worden alle recepten tegenwoordig online naar de apotheek verstuurd, in plaats van dat ze uit de printer rollen. Bij het bekkenbodemcentrum werd voorheen ongelooflijk veel papier gebruikt om patiënten te informeren. Elke patiënt ontving zo'n 10 vellen en folders aan informatie, die hen ook nog eens werden toege-

stuurd in een hele grote envelop. Met 30 patiënten per week betekent dat een enorme besparing op jaarbasis. Medewerkers zijn super enthousiast om van dit project een succes te maken. Zo kijken we ook hoe we zelf een bijdrage kunnen leveren. Ik fiets bijvoorbeeld zoveel mogelijk naar werk en op de afdeling maken we allemaal gebruik van duurzame brooddoeken in plaats van plastic zakjes."

Kindergeneeskunde

INEKE GALDEIJ

"Mijn drive om het Spaarne Gasthuis nog groener te maken, is dat ik thuis al heel veel afval aan het scheiden was. Ik vond dat dit beter kon in het ziekenhuis en heb ervoor gezorgd dat we op onze afdeling een pilot met PMD konden starten. PMD staat voor Plastic, Metaal en Drinkverpakkingen. Ik ben vooral trots op het team dat sinds de pilot er alles aan doet om duurzamer te werken. Je ziet dat dit ook een positieve uitwerking heeft op de ouders die met hun kinderen bij ons op de afdeling komen. Juist dit laatste is mooie groene reclame voor ons ziekenhuis."

Catering

SAMANTHA LIE KWIE

"Vanuit de catering zijn wij eigenlijk al lange tijd bezig met duurzaamheid. Zo is er onlangs bijvoorbeeld een leuke samenwerking gestart met de Oesterzwammerij. Dit is een bedrijf uit Bloemendaal dat zich bezighoudt met kringlooplandbouw en de circulaire economie. Zij kweken oesterzwammen op grond van koffieprut. Vanuit de catering verzamelen wij onze koffieprut uit de winkels in speciale emmers. Deze komen zij ophalen in Haarlem Zuid en vervolgens kweken zij oesterzwammen op de koffieprut. Deze oesterzwammen worden verwerkt tot vegetarische bitterballen en kroketten. Deze kunnen wij weer terugkopen om aan te bieden in onze restaurants en vergaderservices."

Samenvatting resultaten

Voor de thema's zijn hoofddoelen en subdoelen geformuleerd.

Energie

> Doel: energieverbruik verlagen.

Energieverbruik verlagen: In 2020 was het gasverbruik 5% lager ten opzichte van 2019. Daling gasverbruik is met name veroorzaakt door een relatief warme winter. Elektriciteitsverbruik is gereduceerd met 2%. Totaal energieverbruik gecorrigeerd naar het aantal graaddagen is 1% lager.

Inzichtelijk maken en realiseren van energetische verbeteringen: De energiebespaarplannen voor alle hoofdlocaties zijn gereed.

Verduurzamen voedsel

> Doel: reductie van voedselafval en verlaging milieu-impact voedsel.

Vergroten aanbod vegetarische maaltijden tot eenmaal per week voor zowel patiënten als medewerkers: Patiënten krijgen elke dag een vega-optie. Voor medewerkers zijn iedere dag diverse keuzemogelijkheden.

3 circulaire initiatieven implementeren: Eten wat over is gaat naar een winkel. Gebruik van kruiden uit kruidentuin. Samenwerking met circulaire oester-zwammenkwekerij.

Verhogen van afname producten met een keurmerk van 3% naar 8% van het totale voedingspakket: Circa 16% van onze afgenomen producten heeft een duurzaamheidskeurmerk.

Implementeren verspillingsthermometer keuken: Is geïmplementeerd en hangt zichtbaar in de keuken.

Afval

> Doel: afvalverbranding van restafval is verminderd met 5% (meer plasticscheiding en recycling).

Toename afvalscheiding: Scheiding en inzameling van plastic op de OK's (Hoofddorp, Haarlem Zuid en Haarlem Noord), kindergeneeskunde en hartfunctie. Uniforme kleuren en markeringen voor karton/papier en restafval op alle locaties.

Verlagen van de hoeveelheid restafval: De hoeveelheid restafval is gedaald t.o.v. 2019 met 10%. Gerelateerd aan de gedaalde productiecijfers (pe) is de hoeveelheid restafval gestegen. Deze toename is te relateren aan meer restafval per patiënt door Covid-19.

Milieuthermometer

> Doel: de locaties Hoofddorp, Haarlem Zuid en Haarlem Noord hebben het certificaat niveau brons.

De locatie Hoofddorp heeft dit certificaat reeds in 2019 behaald. De audits voor locatie Haarlem Zuid en Haarlem Noord zijn uitgevoerd op 3 en 4 december en voor beide locaties is het bronzen certificaat toegekend. Voor de locatie Hoofddorp heeft een positieve hercontrole plaatsgevonden.

Hoofddorp

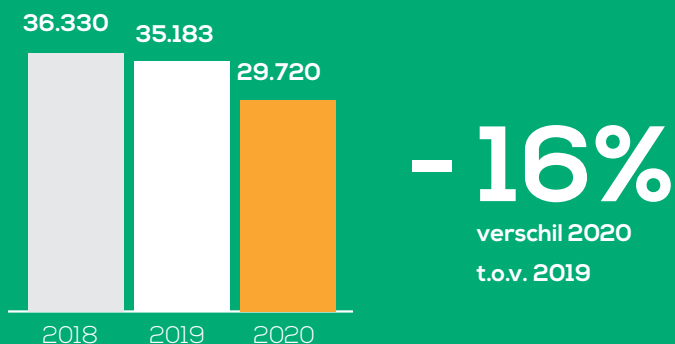
Haarlem Zuid

Haarlem Noord

Circulariteit: kantoorpapier

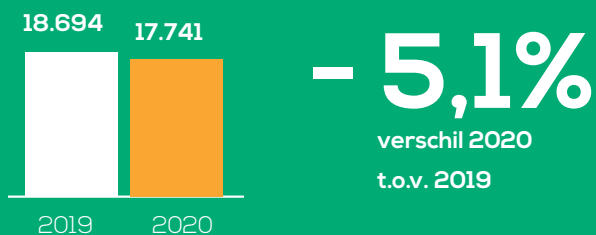
Verbruik in kg

Daling is o.a. te verklaren door digitalisatie versturen recepten naar apotheek.

Brandstoffen voor zakelijk vervoer

Verbruik in liter diesel

Daling brandstofverbruik is te verklaren door minder ritten i.v.m. Covid-19.

Circulariteit

> Doel: zo zuinig mogelijk omgaan met grondstoffen en daarmee aansluiten bij de circulaire economie. Focus 2020 op hergebruik meubilair.

Procedure t.b.v. standaardisatie circulair meubilair: 287 meubels afgevoerd en hergebruikt. Procedure voor borging en standaardisatie werkwijze is vastgesteld en geïmplementeerd.

Onderzoek circulaire bedrijfsvoering: Gekwantificeerde doelen zijn geformuleerd in ambitiedocument duurzaam Spaarne Gasthuis. Circulariteit is als thema onderdeel van jaarplan 2021.

Verbruik Zeer Zorgwekkende Stoffen

ZZS-stoffen	2020	2020	2019	2019	2018	2018
Hoeveelheid (L)	334 (netto*)	7508	602 (netto*)	11097	791 (netto*)	13857
Verskil t.o.v. jaar ervoor (%)	-45	-32	-24	-20		

*Concentraties zijn omgerekend naar netto volume ZZS stoffen

Daling is te verklaren door harmonisatie pathologisch laboratorium en meer efficiëntie bij gebruik formaldehyde.

Mobiliteit/vervoer

> Doel: verbruik van de fossiele brandstof voor het eigen wagenpark is verminderd.

Brandstofverbruik verlagen: In 2020 was het brandstofverbruik voor zakelijk vervoer 5,1% lager dan in 2019. Dit is te verklaren door minder noodzakelijke ritten vanwege Covid-19.

Reductie CO₂-emissies in 2020

Met de visualisatie van onze CO₂ footprint is de verdeling van de CO₂-emissies inzichtelijk gemaakt, zodat we deze kunnen verlagen. In 2020 is de CO₂ footprint van het Spaarne Gasthuis per milieubarometer-thema:

CO₂-Uitstoot in tonnen

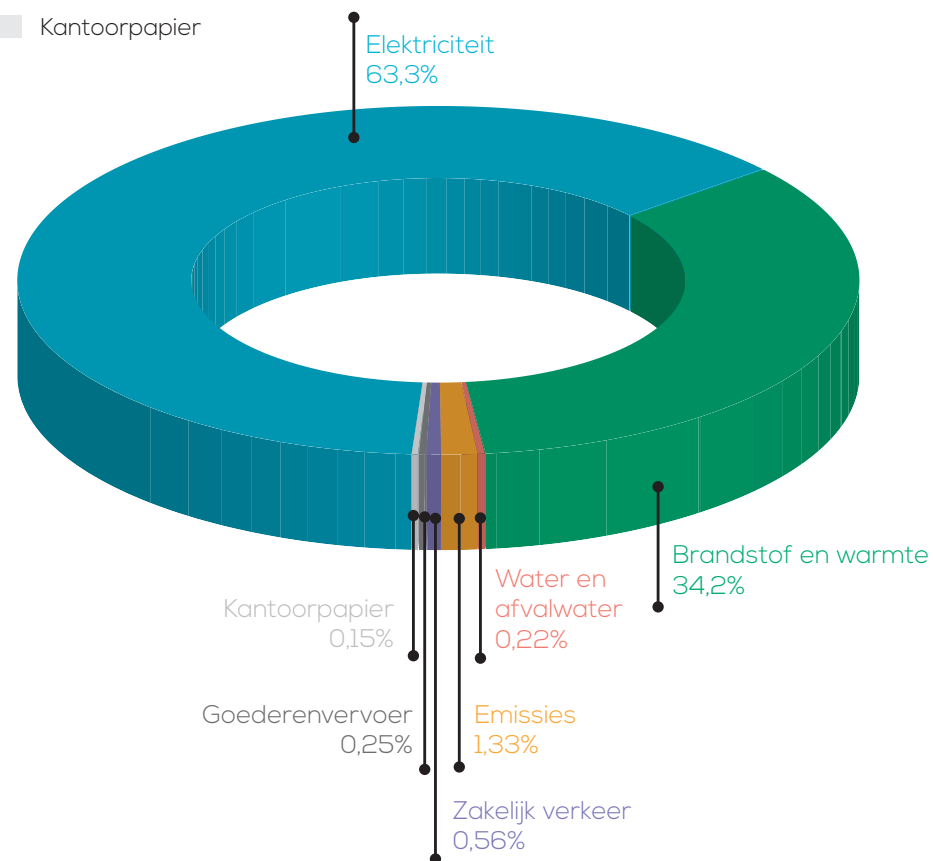

-12%

verschil in CO₂-emissies 2020 vs. 2019

De afname in 2020 is met name te verklaren door energiebesparende maatregelen en een verlaagde omrekenfactor voor elektriciteit in 2020. Naar onze inschatting heeft Covid-19 weinig impact gehad op het energieverbruik en daarmee op de totale CO₂-reductie.

- Elektriciteit
- Brandstof en warmte
- Water en afvalwater
- Emissies
- Zakelijk verkeer
- Goederenvervoer
- Kantoorpapier

Bron: Data Spaarne Gasthuis en Milieubarometer.

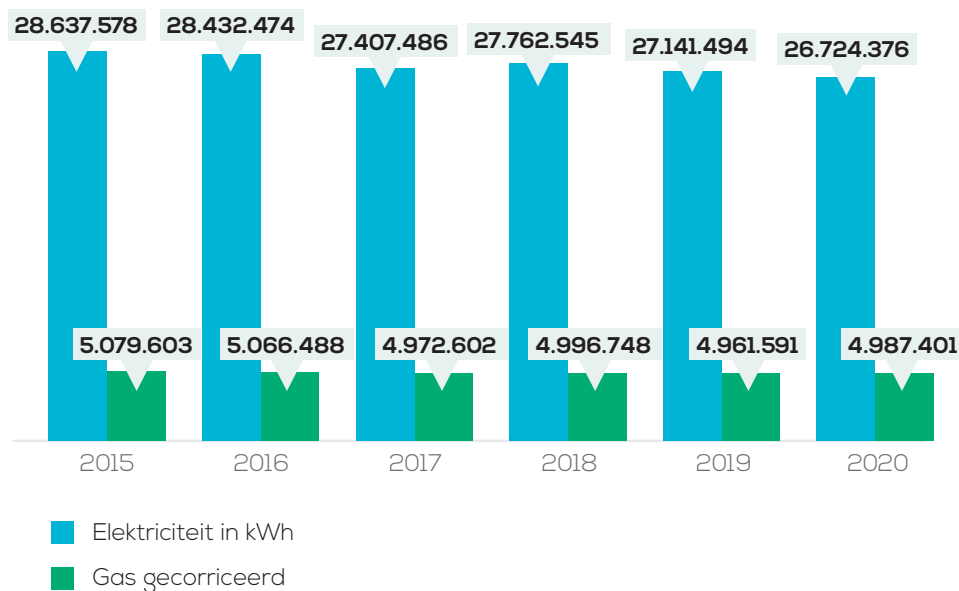
Energieverbruik

 -1%
verschil in het
energieverbruik
ten opzichte
van 2019

In 2020 was het gasverbruik 5% lager ten opzichte van 2019. De daling van gasverbruik is met name veroorzaakt door een relatief warme winter. Elektriciteitsverbruik is gereduceerd met 2%. Totaal energieverbruik gecorrigeerd naar het aantal graaddagen is 1% lager.

Bron: Data Spaarne Gasthuis

Meerjarenoverzicht gecorrigeerd gebruik:

	Elektriciteit in kWh	Gas in m3	Graad-dagen	Gas gecorrigeerd	Totaal in GJ gecorr.
2015	28.637.578	4.543.143	2.650	5.079.603	418.508
2016	28.432.474	4.610.452	2.706	5.066.488	416.247
2017	27.407.486	4.407.810	2.621	4.972.602	404.050
2018	27.762.545	4.563.194	2.718	4.996.748	408.010
2019	27.141.494	4.481.916	2.682	4.961.591	401.308
2020	26.724.376	4.271.362	2.514	4.987.401	398.371

Afval

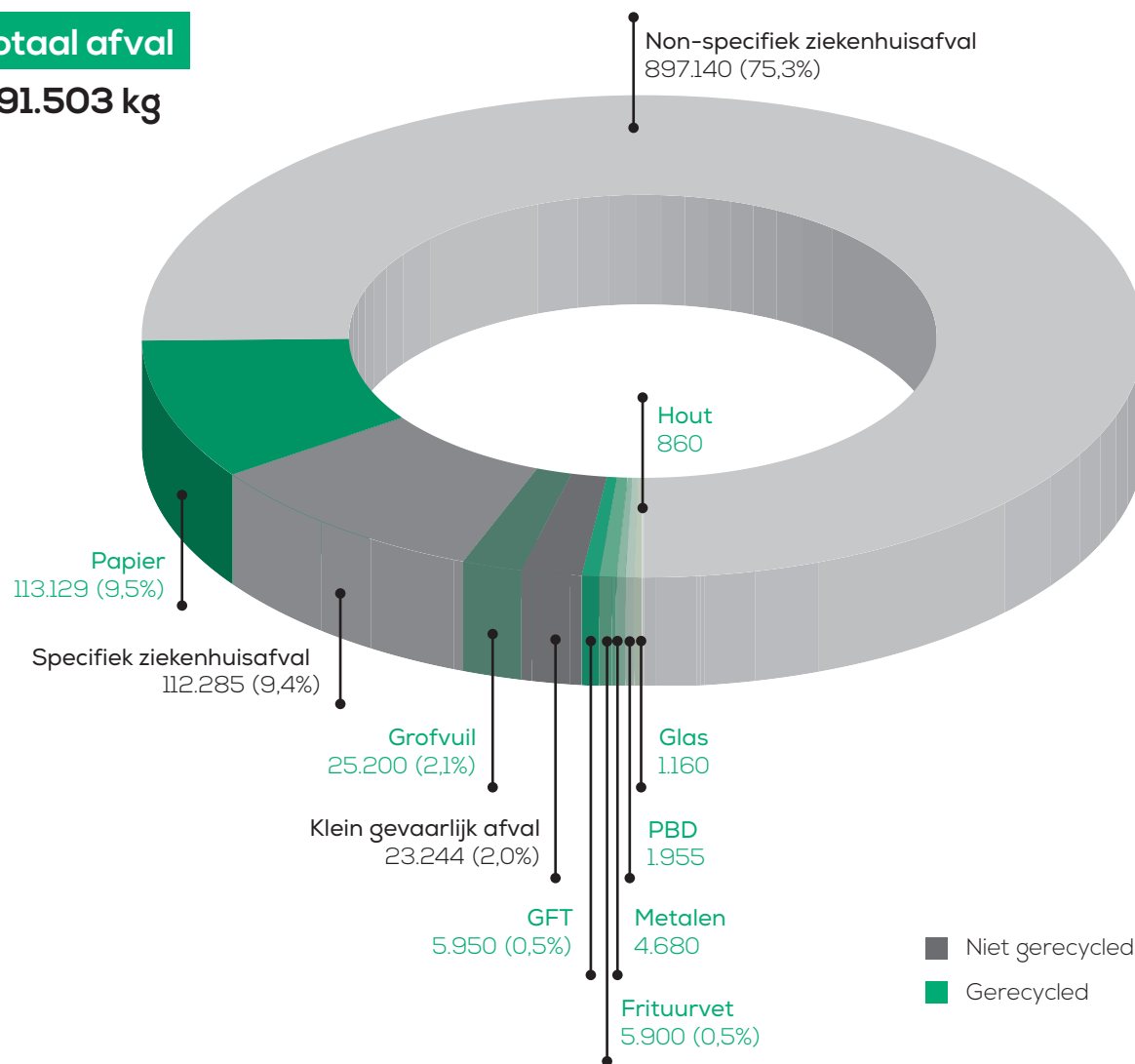
2020 wordt voor afvalcijfers in komende rapportages het referentiejaar om mee te vergelijken.

Pilots zijn gestart met inzameling van PBD (plastic verpakkingen, blik en drinkpakken), waarmee wij de afvalstroom non-specifiek ziekenhuisafval reduceren en meer afval willen laten recycelen.

Bron: Data afvalinzamelaar Meerlanden

Totaal afval

1.191.503 kg

Overzicht milieuklachten en milieu incidenten

Wij monitoren onze milieuklachten en incidenten en treffen maatregelen waar nodig.

Milieuklachten

Locatie	Klacht	Status
Haarlem Zuid	Geluidsoverlast koelmachines voor omwonenden	In overleg met OD IJmond en Huisvesting is plan in ontwikkeling om geluidsreductie te realiseren
Hoofddorp	Geen	
Haarlem Noord	Geen	

Milieu-incidenten

Locatie	Incident	Status
Haarlem Zuid	Verkeerde dop op jerrycan met xyleenmengsel met als gevolg lekkage en blootstelling medewerker	Verbetermaatregelen zijn getroffen door pathologisch laboratorium om herhaling te voorkomen
Hoofddorp	Geen	
Haarlem Noord	Geen	

